

Jasna Novak Milić
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
jnmilic@ffzg.hr

Što je što u aspektologiji

U radu se raspravlja o terminološkim nedosljednostima i razilaženjima u aspektologiji koje su jedna od većih prepreka razumijevanju aspektološke problematike. Definicije su aspekta brojne, polaze iz različitih jezikoslovnih tradicija, temelje se na različitim teorijskim modelima, a ovise i o proučavanome jeziku, tj. jezicima. Kao posljedica toga aspektom se nazivaju različite više ili manje slične jezične pojave. Terminološka je zbrka posebno uočljiva uspoređuju li se jezici iz različitih jezičnih porodica. U članku se nastoji prikazati različitost uporabe naziva aspekt u jezikoslovnoj literaturi, ali i nekoliko njemu srodnih naziva. Također se predlažu aspektološki nazivi i njihove definicije čijom bi se uporabom dobilo na jasnoći i jednoznačnosti.

1. Uvod

Aspektologija, mlado područje jezikoslovlja koje proučava problematiku aspekata u različitim jezicima, do početka 20. stoljeća bila je u svojoj predznanstvenoj fazi s dvije različite glavne struje. Jedna je bila slavistička (npr. Miklošič, Černi), koja je izgrađivala dvojčani ili binarni pogled na aspekt. Druga je bila germanistička (npr. Grimm, Streitberg, Brugmann), koja je radila poredbena istraživanja. Tek je od 1908. aspektologija zrelo znanstveno područje.

Aspekt se kao jezična pojava izučava još od antike, glavni su se nazivi u jezikoslovlju pojavili znatno kasnije, od 17. do 19. stoljeća, a usustavljeni su tek početkom 20. stoljeća. Središnje mjesto u aspektologiji imali su nazivi *aspekt* i *aktionsart*. Na samome su početku to bila dva različita prijevoda ruskoga naziva *vid'* (rus. видъ), koji su se do Agrella usporedno rabili za istu

jezičnu pojavu, točnije — za ono za što se mislilo da je ista jezična pojava u slavenskim i germanskim jezicima.

1.1. Povijesni razvoj do Agrella

Naziv glagolski *vid* (rus. видъ, vidy) pojavio se prvi, početkom 17. stoljeća, u djelima slavenskih gramatičara, češkoga Benedikta Vavrineca iz Nudozera (1903) i istovremeno u ruskoga gramatičara koji se zvao Meleityj Smetriskiy (Koschmieder 1996). Vid znači ‘pogled’, a prevedenica je grčke riječi εἶδος (*eidos*). Međutim, njime se nije nazivala dvojčana opreka između perfektivnosti i imperfektivnosti (Młynarczyk 2004), nego je pripadao kategoriji vremena. Za razdvajanje vida od vremena, što se dogodilo tek u 19. stoljeću, zaslužnim se smatra Nikola j Ivanović Greč (1827), koji je uporabio naziv *vid* za označavanje okolnosti radnje (npr. Gojmerac 1980, Młynarczyk 2004).

Francuski naziv *aspect* prevedenica je, kalk, ruskoga naziva видъ. Etimološki korijen ‘*spect*’ znači ‘vidjeti, gledati, pogled’ (lat. *aspectus* ‘pogled’ od priloga prošloga *aspicere* ‘pogledati na’ *ad* + *specere*). Pojavio se prvi put 1828–30. u francuskome prijevodu Grečove ruske gramatike, a tvorac mu je provoditelj Karl Philipp Reiff (Rico 2005). Poslije su ga preuzeli mnogi jezici (npr. engleski 1853) jer se smatralo da su pojave u njima jednake vidu u slavenskomu jeziku — tako je Curtious (1846) uspoređivao slavenski i grčki vid.

Kako je Greč vid prikazao kao okolnosti ili način radnje, njemački su gramatičari ruski видъ preveli izrazom *Aktionsart*. Taj njemački izraz Brugmann (1904: 492–3) tumači: *Aktionsart je, za razliku od tijeka vremena, način kako se odvija glagolska radnja.*¹

Tijekom 19. stoljeća došlo je do miješanja naziva *aspect* i *Aktionsart* pa se oni katkada pojavljuju kao sinonimi, a katkada se njima nazivaju dvije različite, premda na određeni način srodne jezične pojave: glagolski aspekt, odnosno vid, i(li) leksička značajka (prefiguriranih germanskih) glagola. Nerazlikovanju naziva doprinijeli su među ostalima Jacob Grimm (Stefanović 1824),² Wilhelm Streitberg (1891)³ i Franc Miklošič (1868–1875), koji su, svaki na svoj način, pokušali pokazati da je aspekt prisutan i u germanskim jezicima rabeći pritom nesustavno nazive *aktionsart* i *aspekt*, odnosno nazivajući aspektom i leksičku značajku germanskih glagola.

¹ *Aktionsart ist, im Gegensatz zu Zeitstufe, die Art und Weise, wie die Handlung des Verbums vor sich geht.*

² U predgovoru prijevoda Karadžićeve srpske gramatike.

³ *Perfektive und imperfektive Aktionsart im Germanischen* (prema Młynarczyk 2004).

1.2. *Aspekt* i *aktionsart* u Agrellovim definicijama

Prekretnica je u razvoju aspektologije rad švedskoga slavista Agrella (1908) o poljskim glagolima *Aspektänderung und Aktionsartbildung beim polnischen Zeitworte*. U njemu je autor spojio najrazličitija istraživanja slavista koji su aspekt proučavali na morfološki bogatim jezicima i germanista koji su se njime bavili proučavajući jezike znatno oskudnijega morfološkoga inventara. U njemu se konačno razlikuju aspekt i *aktionsart*. Iskoristivši supostoja-nje dvaju naziva, Agrell je razdvojio aspekt kao gramatičku kategoriju od semantičkoga značenja glagola (*aktionsart*), tj. načina radnje kao leksičke značajke glagola.

Aspekt je za Agrella subjektivna kategorija, govornikov način gledanja na glagolsku radnju. To je naziv kojim se označavaju “dvije osnovne kategorije slavenskih glagola, nesvršena i svršena radnja (imperfekt i perfekt)”⁴ (Agrell 1908: 79, prema Isačenko 1962). Za razliku od aspekta, naziv *aktionsart* za Agrella su objektivna svojstva glagola, stvarno trajanje glagolske radnje, pa je *aktionsart* opće glagolsko značenje koje “izražava način vršenja glagolske radnje”.⁵

Dodjelom dvaju različitih značenja spomenutim dvama izrazima Agrell je prekinuo dugo razdoblje njihove nesustavne primjene i međusobnoga nerazlikovanja. Od toga su se trenutka nazivi *aspekt* i *aktionsart*, pa i slaven-ski i germanski pristup, počeli sve više udaljavati i razvijati zasebno (prema Młynarczyk 2004). Međutim, nesustavna je uporaba obaju naziva ostala do novijega doba pa se u germanskim jezicima katkada rabi naziv *aspekt* za leksičko-semantičku kategoriju, tj. *aktionsart*.

1.3. *Aspekt* i *aktionsart* u definicijama nakon Agrella

Nakon Agrella značajniji je utjecaj na razmatranje aspekta imao tek Chomsky. Razdoblje iza objave njegova djela *Syntactic Structures* (1957) novo je važno razdoblje u proučavanju aspekta. Osnovna je značajka aspektoloških rasprava u tome razdoblju još veće razdvajanje slavenske i germanske tradicije s jedne strane, a usporedno proučavanje germanskih i slavenskih te mnogih drugih jezika (finski, mandarinski itd.) s druge. Dok aspektolozi slavenske tradicije uglavnom nastavljaju sa strukturalističkim pristupom u proučavanju aspekta, aspektolozi zapadnjačke tradicije (ne nužno samo germanske) u proučavanju aspekta u različitim jezicima naglašavaju da je aspekt opća jezična kategorija, katkada gramatikalizirana, katkada ne, ali

⁴(...) die bieten Hauptkategorien des slavischen Zeitwortes, die unvollendete und die vollendete Handlungsform (das Imperfektum und das Perfektum).

⁵(...) “die Art und Weise der Ausführung von Verbalhandlungen” (ausdrücken).

sasvim sigurno prisutna na sintaktičkoj razini. Aspekt izražen u glagolima samo je jedan od načina njegove pojavnosti na površinskoj razini.

Slijedeći Agrella, Isačenko (1962: 387) opširnije razlikuje *aspekt* kao u (1), a na drugome mjestu *aktionsart* kao u (2).

- (1) “Aspekt je u ruskome gramatička kategorija koja se izražava u sposobnosti, štoviše nužnosti da se svako izraženo stanje stvari navede kao cjelovito shvaćen zatvoren događaj ili pak kao događaj bez toga obilježja cjelovitosti i unutarnje zatvorenosti.”⁶
- (2) “Vrste *aktionsarta* (lat. *Actions verbi*) u ruskome su općenita značenja glagola, koja se odnose na način odvijanja neke radnje, tvore se od zadanoga osnovnoga glagola, a svojstvena su im formalna obilježja (prefiksi, sufiksi, izmjena glasova i akcenata). Načini vršenja glagolske radnje postoje uvijek samo u jednomu aspektu i stoga su ‘neupareni’. Tako se razlikuju od određenih prefigiranih glagola, koji se pojavljuju u aspektnim parovima.”⁷

Sličnih je definicija mnogo, a općenito su karakteristične za slaviste jer je iz slavističke perspektive jasno da je riječ o dvjema jezičnim kategorijama. U germanskim se jezicima i nakon Agrella rabe oba naziva, pri čemu se katkada pod aspektom podrazumijeva (samo) morfološko (gramatičko) obilježje glagola, a katkada složena jezična pojava na sintaktičkoj razini.

Među suvremenim se aspektolozima ističu Verkuyl, Dowty, Smith, Schoorlemmer, Dahl, Binnick i mnogi drugi. Neki od njih smatraju aspekt sintaktičkom kategorijom, čime se značenje naziva *aspekt* dodatno proširuje. Sintaktičko je oduvijek bilo prisutno kao dio gramatičkoga samim time što glagoli čine predikate, a o njima ovise drugi rečenični dijelovi, ali *gramatičko* se uglavnom odnosilo na činjenicu da su glagoli u nekim jezicima (npr. slavenskima) morfološki obilježeni s obzirom na aspekt. Sada se pojam sintaktičko odnosi na rečenična obilježja koja utječu na značenje rečenice (perfektivno ili imperfektivno, tj. ograničeno ili neograničeno i sl.). Do Agrella se

⁶“Der *Aspekt* ist im Russischen eine grammatische Kategorie, die sich in der Fähigkeit, ja in der Notwendigkeit äußert, jeden verbal ausgedrückten Sachverhalt entweder als ganzheitlich aufgefaßtes und in sich geschlossenes Ereignis zu kennzeichnen, oder aber aus Geschen ohne dieses Merkmal der Ganzheitlichkeit und inneren Geschlossenheit zu nennen.” (1962: 387)

⁷Die *Aktionsarten* (lat. *actions verbi*) sind im Russischen allgemeine Verbbedeutungen, welche die Art und Weise des inneren Ablaufs eines Geschehens betreffen, von einem gegebenem Ausgangsverb gebildet werden und durch formale Kennzeichen (Präfixe, Suffixe, Laut- und Akzentwechsel) charakterisiert sind. Die Aktionsarten liegen immer nur in einem Aspekt vor und sind somit ‘unpaarig’ (Perfektiva oder Imperfektiva tantum). Dadurch unerscheiden sie sich von jenen präfigierten Verben, die in Aspektpaaren austreten. (1962:387–388)

aspektom označavala gramatička i leksička kategorija, dok se u novije doba aspektom nazivaju gramatička (primarno morfološka) i sintaktička kategorija, a tek se katkada (premda znatno rjeđe) tako naziva i leksička kategorija. Tako slično Isačenk u *aspekt* i *aktionsart* definira i Binnick (1991: 148), kao u (3).

- (3) i. Aspect is grammatical. Virtually any Slavic verb may have either perfective or imperfective stems. It is an obligatory category of the Slavic verb and pervades the system of tense and aspect.⁸
- ii. (...) *Aktionsarten* are lexical, pertaining to classes of verbs of larger expressions.⁹

Dokle god se naziv *aspekt* rabi unutar jedne teorije, za opis jednoga ili više srodnih jezika, poteškoća načelno nema jer autori aspektoloških studija definiraju značenje naziva *aspekt* (i drugih) kako ga oni rabe. Poteškoće nastaju kad se rade povijesni pregledi ili poredbena istraživanja nesrodnih jezika jer se u relevantnoj literaturi *aspekt* i drugi aspektološki nazivi pojavljuju u različitim značenjima. U nastavku se rada stoga upozorava na najčešće razlike u uporabi nekih aspektoloških naziva i predlaže se terminološki model kojim bi se terminološka zbrka mogla izbjeći barem kad je riječ o uspoređivanju slavenskih s germanskim jezicima.

Naime, danas je od razgraničavanja naziva *aspekt* i *aktionsart* važnije razgraničavanje dvaju značenja naziva *aspekt*: 1. gramatičke kategorije slavenskih glagola i 2. univerzalne sintaktičke kategorije svojstvene svim jezicima. *Aktionsart* postaje sam po sebi manje važnom aspektološkom kategorijom, a razmjerno i jasno definiranom.

2. Aspekt kao nadređenica

Da je *aspekt* više od gramatičkoga (morfološkoga) obilježja slavenskih glagola i da je to samo jedan od mogućih načina njegova izražavanja, tvrdi Comrie (1976: 3), kao u (4).

- (4) (...) aspekti su različiti načini gledanja na unutarnju vremensku strukturu pojedine situacije.¹⁰

⁸Aspekt je gramatičan. Gotovo svaki slavenski glagol može imati perfektivni ili imperfektivni korijen. On je obavezna kategorija slavenskih glagola i prožima sustav vremena i aspekt.

⁹(...) *Aktionsarten* je leksička, pripada glagolskim vrstama duljih izraza.

¹⁰(...) aspects are different ways of viewing the internal temporal constituency of a situation.

Aspekt kao način na koji govornik vidi situaciju u odnosu na deiktično vrijeme, a koji se u jeziku može ostvariti različitim sredstvima, vidi i Platzack (1979: 39), kao u (5).

- (5) (...) služit ćemo se nazivom aspekt za način kako govornik (ili pisac) odabire prikazati situaciju u odnosu na deiktično vrijeme, pod pretpostavkom da jezik nudi sustavan način da izražava određeni izbor.¹¹

Određivanje aspekta kao načina viđenja situacije nije nova pojava (tako je aspekt definirao i Agrell), no novo je da se način prikazivanja situacije može ostvariti različitim sredstvima, odnosno pomoću sustava pravila, kao što kažu Verkuyl (1993: xi) kao u (6.i) i Smith (1997: xiv) kao u (6.ii). Napominje se da Verkuyl rabi naziv *aspectuality* za ono što prema definiciji odgovara *aspektu* kod drugih autora.

- (6) i. (...) aspektualnost [aspekt, op.a.], ugrubo govoreći, svojstvo je koje omogućuje rečenici da označi je li što povezano, a može se sastaviti sustavom pravila za tumačenje.¹²
- ii. Aspekt se odnosi na vremensku organizaciju situacija i vremensku perspektivu. Aspektualno značenje rečenice proizlazi iz međudjelovanja između dvaju neovisnih aspektnih sastavnica, vrste situacije i stajališta. Oba se ostvaruju u lingvističkim kategorijama.¹³

Pod nazivom *aspekt* ne podrazumijeva se samo gramatičko obilježje (slaven-skih) glagola, nego složena jezična kategorija koja nije svojstvena isključivo glagolima. Naglasak se s glagola pomiče na predikat i njegove argumente, odnosno na čitavu rečenicu. Na taj način *aspekt* vide uglavnom aspektolozi zapadnjačke tradicije (npr. navedeni Platzack, Verkuyl, Schoorlemmer, Dahl, Filip).

Osim naziva *aspekt*, za tu se općejezičnu kategoriju rabe i drugi nazivi, kao *aspectuality* (Verkuyl 1993, Schoorlemmer 1995), *situation type* (Smith 1997), *telicity aspect* (Borik 2002) itd. Ukratko, katkad naziv aspekt obuhvaća ono što je na hrvatskome poznato pod nazivom *glagolski vid* i leksičku

¹¹(...) we will use the term *aspect* to refer to the way a speaker (or writer) chooses to present a situation in relation to deictic time, provided that the language offers a systematic way to express the choice in question.

¹²(...) aspectuality, roughly, the property that makes it possible for a sentence to signal whether or not it pertains to something bounded, can be characterized compositionally by a system of rules of interpretation.

¹³Aspect concerns the temporal organization of situations and temporal perspective. The aspectual meaning of a sentence results from interaction between two independent aspectual components, situation type and viewpoint. Both are realized in linguistic categories.

značajku prefigiranih glagola *aktionsart*. Dakle, u novije doba aspekt i dalje obuhvaća *glagolski vid*, ali i nadređenu kategoriju tako definiranomu aspektu za koju se rabi i čitav niz drugih naziva.

3. Prijedlog nazivlja

Iz do sada rečenoga jasno je da svako sustavno bavljenje aspektologijom nužno zahtijeva i bavljenje nazivima jer se jedino jasno određenim naziva mogu izbjeći različita razumijevanja tematike (u protivnome se definicije moraju iščitavati između redaka). Poteškoća je najviše kad se uspoređuju različiti jezici, odnosno kad se sukobljavaju različite jezikoslovne tradicije. Čak i u okvirima hrvatskoga jezika jasno nazivlje omogućilo bi lakše snalaženje u ovome području. Naime, u hrvatskim su gramatikama uobičajeni nazivi *glagolski vid* ili *glagolski aspekt*, čime je jasno naznačeno da je riječ o kategoriji koja se odnosi na glagole. Međutim, u novije se doba glagolskomu vidu ne nijeću sintaktičke značajke, što znači da danas i *glagolski vid* ima dva značenja baš kao i *aspekt*. K tomu, osim spomenutih naziva, različito se u hrvatskome prevode i drugi za aspektologiju važni nazivi.

3.1. Vrsta radnje (*aktionsart*)

Zahvaljujući Agrellu u novije se doba naziv *aktionsart* rabi samo u značenju: leksička značajka (prefigiranih germanskih) glagola (možda treba napomenuti da se *aktionsart* kao međunarodnica piše malim slovom, dok se u njemačkome, u skladu s njihovim pravopisom, piše *Aktionsart*). Primjena mu se proširila i na druge jezike osim germanskih. Na francuskome se *aktionsart* najčešće prevodi kao tip radnje (fr. *type d'action*), katkad način radnje (fr. *mode d'action*), aspektualitet (fr. *aspectualité*) ili aspektivnost (fr. *aspectivité*) (Rico 2005).¹⁴

Aktionsart je isključivo leksička kategorija, negramatička, izborna i nesustavna (Binnick 1991). To je kategorija svojstvena prvenstveno prefigiranim glagolima (npr. njemački), a u slavenskim jezicima može biti izražena i sufiksima (zaključci su u ovome radu nastali na temelju proučavanja germanskih i slavenskih jezika pa se nužno ne odnose na druge jezične skupine). U germanskim jezicima *aktionsart* može biti izražen i glagolskim česticama (npr. u švedskome i engleskome). Glagoli u kojima je izražen *aktionsart* ne pojavljuju se u parovima, ali se mogu pojavljivati u nizovima (7).

¹⁴“Selon les auteurs, le terme d’*Aktionsart* a tantôt été traduit en français par *type d’action* (c’en est d’ailleurs l’équivalent le plus habituel), tantôt par *mode d’action* (cf. David Cohen), tantôt encore par *ordre du procès* (cf. Brunel). Duhoux, lui, préfère parler d’*aspectualité* (1995, 264 et n.43), ou même d’*aspectivité* (cf. Duhoux & Dachy, 1992, 215, n.1)”, prema Rico 2005.

- (7) njem.: *schreiben*
→ *unterschreiben, ausschreiben, abschreiben, zuschreiben, mitschreiben*
šved.: *skriva*
→ *skriva under, skriva ut, skriva upp, skriva om*
engl.: *write*
→ *write down, write in, write up, write up, write off*
hrv.: *pisati*
→ *potpisati, ispisati, zapisati, prepisati, pripisati*
→ *potpisivati, ispisivati, zapisivati, prepisivati, pripisivati*
polj.: *pisać*
→ *podpisać, wypisać, zapisać, przepisać, przypisać*
→ *podpisywać, wypisywać, zapisywać, przepisywać, przypisywać*
slov.: *pisati*
→ *podpisati, vypisati, zapisati, prepisati, pripisati*
→ *podpisovati, vypisovati, zapisovati, prepisovati, pripisovati*

Aktionsart podrazumijeva da se izvedeni glagol razlikuje u značenju od glagola od kojega je tvoren. Upravo ga ta karakteristika razlikuje od aspekta, gdje se dva glagola ne smiju razlikovati u značenju da bi se smatrala vidskim parovima. Stoga se npr. ne može reći da glagoli *pisati* i *prepisati* tvore vidski par, iako je prvi nesvršen, a drugi svršen. Svršenost glagola *prepisati* popratna je pojava. To je novi glagol čiji je vidski par imperfektivizacijom dobiven glagol *prepisivati*. Vidski je par glagola *pisati* glagol *napisati* jer on ne donosi nikakva nova značenja (Mønnesland 2003, Jelaska, Opačić 2005), to je tzv. *prazni* prefiks.

U novijoj se hrvatskoj jezikoslovnoj literaturi *aktionsart* naziva *načinom vršenja glagolske radnje* (Gojmerac 1980, Barić i dr. 1997) ili *glagolsko-vidskim značenjima* (Silić, Pranjković 2005). Nedostatak je prvoga naziva duljina, ima čak četiri člana, k tomu se njihova značenja poklapaju pa je zalihosan. Nedostatak je drugoga naziva što sadrži pridjev *vidski* pa ovu jezičnu pojavu dovodi u izravnu vezu s glagolskim vidom, što nije poželjno. Dapače, te bi dvije pojave svakako trebalo nazivima jasno razlikovati jer usprkos njihovoj određenoj povezanosti veza među njima nikako nije izravna. Kao što se ne smiju miješati kategorije, ni nazivi međusobno ne smiju upućivati jedan na drugi. Neosporno je da se *aspekt* i *aktionsart* često supojavljaju u glagolu, ali je upravo naglašavanje veze među njima dovelo do mnogih jezikoslovnih zabluda tijekom povijesti (npr. da se švedskim dvočlanim glagolima izražava aspekt, v. Novak Milić 2008). U odnosu na sadržaj za izraz *aktionsart* predlaže se hrvatski naziv *vrsta radnje*. Mogli bi se uzeti u obzir i *tip radnje*, *okolnosti radnje* ili pak *okolnost*.

3.2. Vid (aspekt)

Naziv *aspekt* trebao bi se rabiti isključivo za označavanje gramatičko-morfološke jezične kategorije, tj. u značenju kakvo mu je dodijelio Agrell. Slavenski je naziv za aspekt *glagolski vid* i označava binarnu opreku između glagola koji se međusobno razlikuju samo prema tomu opisuju li svršenu (perfektivnu, ograničenu) radnju ili nesvršenu (imperfektivnu, neograničenu). Takvi aspektni parovi ne postoje u germanskim jezicima — nema glagola koji se pojavljuju u parovima čiji se članovi razlikuju samo po tome izražavaju li perfektivnu ili imperfektivnu radnju, kao što je u hrvatskome glagolu *skočiti* vidski parnjak glagol *skakati*, a glagolu *zaskočiti* glagol *zaskakati*. Parove glagola koji se međusobno razlikuju samo po vidu, a ne i po značenju Cvikić i Jelaska (2008) nazivaju *vidskim parnjacima* (*bacati* — *baciti*). Oni nisu isto što i *vidski parovi* koji se međusobno razlikuju i po vidu, ali i značenjski jer postoji i određena semantička razlika (npr. *pjevati* — *pjevucnuti*, tzv. “nepravi” *vidski parnjaci*).

U slavenskim su jezicima najbolji primjeri vidskih parnjaka glagoli koji su već prefigurirani (prefiksima je izražen *aktionsart*) pa je aspekt izražen sufiksom, najčešće *-va-* kao u (8), glagoli različitih osnova kao u (9), izvedeni glagoli s prijevojem ili drugim glasovnim promjenama kao u (10) ili glagoli čiji vid razlikuje naglasak kao u (11). Hrvatski su primjeri od (8) do (10) navedeni prema Raguž (1997) i Jelaska, Opačić (2005).

(8) *potpisati* — *potpisivati*
ispisati — *ispisivati*
zapisati — *zapisivati*
prepisati — *prepisivati*

(9) *vidjeti* — *gledati*
reći — *govoriti*
naći — *tražiti*

(10) *skočiti* — *skakati*
ponoviti — *ponavljati*
izmisliti — *izmišljati*

(11) *razgledati* — *razglédati*

Spomenuti tzv. *prazni* prefiksi, čije postojanje neki jezikoslovci osporavaju, izražavaju i *aktionsart* i *aspekt*, pri čemu je tvorba svršenoga parnjaka njihova primarna zadaća, a činjenica da izražavaju i rezultativnost (koja često

dolazi sa svršenošću) sporedna. Takvi afiksi imaju, dakle, dvojaku ulogu, npr. prefiks *na-* u *napisati* ili *pre-* u *prejesti se*. Svršeni parnjaci nesvršenih glagola koji su dobiveni pomoću prefiksa *-na* ne mogu se dalje imperfektivizirati¹⁵ uz zadržavanje istoga značenja (više u Jelaska, Opačić 2005), što se smatra dokazom da je značenje morfema *na-* i gramatičko.

- (12) *plivati* — *naplivati se* — **naplivavati se*
slušati — *naslušati se* — **naslušavati se*

Nemogućnost dalje imperfektivizacije prefigiranih glagola nije dovoljno dobar dokaz da je neki prefigirani oblik uistinu svršeni parnjak nesvršenoga glagola. Neki glagoli jednostavno nemaju svojega para. Na primjer, glagolu *spavati* nije vidski parnjak glagol *odspavati*, iako glagol **odspavljivati* nije ovjeren. *Odspavati* znači spavati do kraja.

Aspekt je potpuno gramatikalizirana, obvezna, sustavna jezična kategorija kojoj je u osnovi opreka *pf:impf* (Binnick 1991). Dakle, da bi se govorilo o aspektu, mora biti zadovoljen uvjet da se glagoli pojavljuju u parovima od kojih je jedan svršeni, a drugi nesvršeni i da osim toga među njima nema druge značenjske razlike. Drugim riječima, moraju biti parnjaci. U jezicima s kategorijom aspekta postoji određen broj gramatičkih morfema kojima se izražava isključivo aspekt (slavenski *-va-*).

Važno je naglasiti da je aspekt jezična kategorija svojstvena glagolima (ne rečenici, v. dalje). Stoga je zabluda da su njemački glagolski prefiksi ili švedski prefiksi i glagolske čestice indikatori aspekta, što ne znači da se u tim jezicima ne može izreći svršenost ili nesvršenost radnje.

3.3. Aspektnost

Aspektnost je univerzalna jezična kategorija, što znači da ju imaju jezici s aspektom i oni bez njega, dakle i germanski i slavenski, ali i svi drugi. S obzirom na aspektnost jezici se razlikuju po tome kojim se sredstvima služe da bi ju izrazili. Aspektnost se određuje kao svršenost (perfektivnost) ili nesvršenost (imperfektivnost) radnje na sintaktičkoj razini. Dakle, ona je kategorija vidljiva na razini rečenice, što ju jasno razlikuje i od (glagolskoga) vida ili aspekta i od vrste radnje ili *aktionsarta* koji pripadaju riječima. U tome hoće li se neka rečenica tumačiti kao perfektivna ili imperfektivna iznimnu ulogu ima i vid ili aspekt, u jezicima koji ga imaju, ali i čitav niz drugih jezičnih sredstava. Glavna su navedena u (13).

¹⁵To, međutim, ne vrijedi za sve svršene glagole nastale prefiksacijom s *na-* (npr. *sladiti se* — *nasladiti se* — *nasladivati se*).

- (13) — leksičke osobine glagola (svojstveno glag. značenje, vrsta radnje)
— glagolska vremena i načini
— priložne oznake
— određene imenske fraze

Naziv je preuzet od M. Schoorlemmer (1995) koja u svojoj disertaciji ovu kategoriju naziva *aspectuality*, što bi transfonemizacijom bilo *aspektualnost*. Međutim, odabire se oblik *aspektnost* umjesto *aspektualnost* kao prikladniji hrvatskomu jeziku. Aspektnost se u literaturi vrlo često krije pod nazivom *aspekt*, naročito kada se o aspektu govori kao o značajki, na primjer, german-skih jezika ili kao o univerzalnoj kategoriji (usp. Comrie 1976, Dahl 1985, Verkuyl 1993, Smith 1997 itd.).

3.4. Završnost (teličnost)

Da bi se moglo govoriti o općejezičnoj kategoriji aspektnosti, nužno je osvrnuti se na Vendlerovu klasifikaciju glagola (1957/67) i pojam teličnosti. U literaturi se katkada i Vendlerova klasifikacija glagola smatra aspektom ili barem “aspektnom” kategorijom, tzv. aristotelovsko-vendlerovski aspekt (Novak Milić 2008). Opisuje se kao kategorija šira od *aktionsarta*, a uža od aspekta (Binnick 1991:170–171).

Teličnost se (prema grčkomu τέλος, “kraj”, “cilj”), povezana s Vendlerovom klasifikacijom glagola, tumači kao svojstvo glagola i glagolske fraze koje radnju prikazuje kao završenu ili nezavršenu. Telične situacije nužno sadrže podatak o točki u kojoj radnja završava ili prestaje, kao u (14). Atelične su one koje ne podrazumijevaju takvu završenost radnje, kao u (15). To za rečenicu u (14) znači da postoji trenutak u kojem će stolica biti završena, dok pjevanje u rečenici u (15) teorijski može trajati neograničeno (Comrie 1976). Stoga bi *teličnost* hrvatski mogla biti *završnost*, a ateličnost *nezavršnost*.

- (14) *John is making a chair.*
Ivan pravi stolicu.

- (15) *John is singing.*
Ivan pjeva.

Teličnost nije morfološki obilježena pa nije gramatička, nego je leksička kategorija (i sintaktička, v. niže). Tom su kategorijom svojstveno obilježeni svi glagoli.

Opreka teličan : ateličan (t:at) katkada se definira jednom od *aspektnih* opreka (Comrie 1976), a katkada se u literaturi teličnost poistovjećuje s aspektnošću. Umjesto poistovjećivanja aspekta i aspektnosti, potrebno je

naziv *aspekt* ograničiti na glagolski aspekt slavenskoga tipa, tj. hrvatski vid. Tada se pridjev *aspektni* odnosi na *aspekt* ili *vid*. Opreka t:at jedna je od *aspektnosnih* opreka, jer uz *aspektnost* ide pridjev *aspektnosni*, a uz *aspekt* pridjev *aspektni*.

S obzirom na završnost ili teličnost glagoli se mogu podijeliti u četiri skupine: glagoli stanja (*states*), glagoli radnje (*activities*), glagoli ostvarivanja (*accomplishments*) i glagoli postignuća (*achievements*), primjeri su navedeni u (16).

- (16) i. telični ili završni glagoli (*ostvarivanje i postignuće*)
drown ‘potonuti’; *recognize* ‘prepoznati’
paint NP ‘bojiti sliku’; *arrive* ‘stići’
ii. netelični ili nezavršni glagoli (*radnja i stanje*)
walk ‘ići’; *know* ‘znati’

Glagoli ostvarivanja i glagoli postignuća telični su glagoli jer sadrže oznaku cilja, s tom razlikom što je u glagolima ostvarivanja obuhvaćeno vrijeme provedeno u ostvarivanju cilja, kao u (17.i), a u glagolima postignuća samo ostvarenje cilja (17.ii), primjeri su preuzeti iz Vendler (1967).

- (17) i. *trčati jedan kilometar*
ii. *dosegnuti vrh*

Iz primjera u (17) jasno je da se glagolu vrsta može odrediti isključivo u kontekstu. Tako i glagol *pjevati*, naveden kao nezavršan ili ateličan u primjeru u (15), može biti završan ili teličan u primjeru poput (18). Stoga se o Vendlerovoj klasifikaciji često govori kao o klasifikaciji glagolskih izraza (Žic Fuchs 2009).

- (18) *John is singing a song.*
Ivan pjeva pjesmu.

U hrvatskome za telične glagole *accomplishment* i *achievement* nema jedinstvenoga naziva. I u engleskome jeziku ta dva naziva dovode u nedoumicu mnoge aspektologe, koji su ih često pogrješno tumačili upravo zbog nijansi u značenjima, a k tomu su obje višeznačnice. Među ostalim, *accomplish* znači uspješno završiti, a *achieve* postići uz napor.

U hrvatskoj je literaturi za engleski naziv *accomplishments* navedeno da su to glagoli *postignuća* (Cvikić i Jelaska 2007), *postizanja* (Novak Milić 2008), *umijeća* (Žic Fuchs 2009). Za engleski naziv *achievements* predlažu se nazivi glagoli *uspjeha* (Cvikić i Jelaska 2007) i *postignuća* (Novak Milić 2008, Žic Fuchs 2009).

Prednost je naziva *postizanje* što jasno razlikuje naziv koji sadrži oznaku trajanja (*postizanje*) od onoga koji ju ne sadrži (*postignuće*). Nedostatak mu je prevelika sličnost s nazivom *postignuće*. Nazivu *umijeće* prednost je lakše razlikovanje dviju vrsta glagola. Međutim, značenje mu nije jednako prozirno, a nije najprikladniji ni zbog nedostatka oznake trajanja. Naziv *uspjeh* sadržajno je prikladan, no primjetno je udaljeniji od glagolskoga srodnika *uspjeti*, za razliku od imenice *uspjeće* koja je zasad ovjerena samo u razgovornomu stilu. I hrvatska riječ *ostvarenje*, jednaka nazivu koji se pojavljuje i u srpskome (Bikicki 2010), nedovoljno razlikuje ovu vrstu od glagola *postignuća*. Moguća imenica *domet* nije prikladna jer nije glagolska imenica.

3.4.1. Ostvarivanje (*accomplishment*)

U ovome se radu stoga za *accomplishment* predlaže imenica *ostvarivanje*, koja značenjski odgovara riječi *accomplish*. On također ističe trajanje zbog nesvršenoga sufiksa *-iv*, a ima korijen različit od korijena u idućemu nazivu (*postignuće*).

3.4.2. Postignuće (*achievement*)

Za imenicu *achievement* predlaže se *postignuće*, posebno zbog konotacije koja uključuje napor, pa značenjski odgovara engleskomu glagolu, a ne ističe se trajanje (što bi bilo prisutno u mogućemu *postizavanje*). K tomu su ga u svojim radovima odabrale dvije autorice neovisno jedna o drugoj (Novak Milić 2008, Žic Fuchs 2009).

3.5. Svršenost (perfektivnost)

Za slavenske je jezike najvažnija već spomenuta opreka pf: impf (istovremeno aspektna i aspektnosna). Ona se na hrvatskome tradicionalno zove svršenosti i nesvršenosti (19). U rečenici s nesvršenim glagolom (19.i) Ivan je bacao loptu neograničeni broj puta. U rečenici sa svršenim glagolom (19.ii) važno je da je lopta bačena, što znači da je važan rezultat bacanja (Ivan je mogao dugo pokušavati baciti loptu, ali u fokusu je samo onaj dio radnje kad je ona uspješno završena). Perfektivnost najčešće dolazi uz neku od vrsta radnje (*aktionsart*): rezultativnost (20.ii), jednokratnost (semelfaktivnost) (21.ii) i sl.

- (19) i. Ivan je bacao loptu.
ii. Ivan je bacio loptu.
- (20) i. Ivan je čitao knjigu.
ii. Ivan je pročitao knjigu.

- (21) i. Ivan je zvonio.
ii. Ivan je pozvonio.

3.6. Druge aspektnosne opreke

Razvojnost ili progresivnost — Jedna je od aspektnosnih opreka *progresivnost*. Primjer opreke *neprog:prog* (neprogresivno:progresivno) u (22) preuzet je iz Comrie (1976). U obje je rečenice uporabljen statičan glagol *to be* ('biti'). Međutim, druga se rečenica (22.ii) može parafrazirati aktivnim glagolom (*Fred se ponaša smiješno*), pa zato ima obilježje progresivnosti. U prvoj (22.i) to nije moguće (*Fred je smiješan*). Opće je pravilo da statičan glagol u progresivu ima aktivno značenje.

- (22) i. Fred is silly.
ii. Fred is being silly.

Progresivnost je složena i ne sasvim istražena kategorija koja se kao i mnoge druge često smatra aspektom te se uspoređuje sa slavenskim nesvršenim vidom. S njime dijeli neka zajednička obilježja (trajanje, nesvršenost radnje). S obzirom da može podrazumijevati razvoj, napredovanje radnje, radnju u tijeku, mogla bi se nazvati *razvojnošću*.

Konačnost — Katkada se spominje i opreka *term:aterm* (*terminativity:aterminativity*). Kad bi bila potrebna, mogla bi se zvati i *konačnost:nekonanačnost*. Međutim, za nju Veruyl kaže da odgovara tradicionalnoj opreci *pf:impf*.

3.7. Sintaktički elementi

U aspektnosna se obilježja mogu ubrojiti i svi drugi sintaktički elementi koji utječu na to da se radnja neke rečenice nekoga jezika tumači kao perfektivna (ograničena, završena) ili imperfektivna (neograničena, nezavršena), kao telična (završna) ili atelična (nezavršna). To su na primjer *glagolska vremena* i *načini*, *prilozi* i *priložni izrazi* (23, 25, 26), *prijedložni izrazi* (24), *veznici* (27), *određene imenske fraze na mjestu objekta* (28), *glagolske čestice* (26–28) itd., neki su od njih spomenuti u (14). Važno je naglasiti da je rijetko kada *aspektnost* obilježena jednim od mogućih jezičnih sredstava. Najčešće je riječ o skupu različitih struktura, kao što se vidi u primjerima (23–28), što *aspektnost* čini složenom jezičnom kategorijom (u posljednja se tri primjera nalaze švedski izvornik i hrvatski prijevod).

- (23) Čitali smo Jergovićeve roman *dva dana*.
- (24) Pročitali smo Jergovićeve roman *za dva dana*.
- (25) Jan drank *the wine* (up).
- (26) i. Hela eftermiddagen *hade han gått igenom* rapporten där människor berättade hur de upplevde att leva på socialbidrag, hur den ständiga tillvaron på marginalen nötte ner dem, (...)
ii. Cijelo je poslijepodne pregledavao izvještaje u kojima su ljudi opisivali kako je to živjeti na socijalnoj pomoći, kako ih je konstantan život na rubu istrošio, (...)
- (27) i. Det var elden som sög till sig syret, eldens egen andning, en vind som växte sig starkare *meda flammorna* letade sig up genom grenverket.
ii. To je bio blagi povjetarac koji je počeo puhati prema žarištu, vatra je usisavala kisik, vatin vlastiti dah, vjetar koji je jačao dok su plamenovi tražili put kroz krošnje.
- (28) i. Lät Mia ha folk från socialtjänsten med sig *så fort* hon gick ut.
ii. Sredili su da Mia ima sa sobom socijalne radnike čim izađe iz kuće.

4. Odnos člana i aspekta

Iako se ne može jednostavno nazvati aspektnosnim obilježjem, korisno je spomenuti i Verkuylovu ideju usporednosti koja dominira istraživanjima aspektnosti posljednjih godina. Osnovna ideja počiva na činjenici da slavenski jezici imaju morfološki obilježen glagolski aspekt, ali nemaju određeni član (uz iznimku bugarskoga i makedonskoga). Nasuprot tome, germanski jezici nemaju morfološki obilježen aspekt, ali imaju određeni član. Stoga se zaključuje da se aspekt u germanskim jezicima može izraziti upravo opakom određene prema neodređenoj imenskoj frazi (na mjestu objekta). Ta se pretpostavka obično provjerava parovima rečenicama kojima na mjestu izravnoga objekta stoji zbirna ili gradivna imenica ili imenica u množini. Verkuyl (1999: 129) kao primjer navodi rečenice kao u (29). Izvorni govornici germanskih jezika izravni objekt *vino* u imperfektivnoj rečenici (29.i) tumače kao neodređenu količinu vina, a u drugoj, perfektivnoj (29.ii) kao određenu količinu.

- (29) i. Jan pił wino.
Jan je pio vino.

- ii. Jan wypił wino.
Jan je popio vino.

U germanskim bi se jezicima ta razlika bilježila prisutnošću određenoga člana u perfektivnoj rečenici ili njegovom odsutnošću u imperfektivnoj. Stoga prijevod prve rečenice na engleski glasi kao (30.i), a druge kao (30.ii).

- (30) i. Jan drank wine.
ii. Jan drank *the* wine (up).

Radnja se prve rečenice opisuje kao nezavršna, nekonačna ili nesvršena (*atelic / aterminative / imperfective*), a druge kao završna, konačna i svršena (*telic / terminative / perfective*).

Međutim, novijim je istraživanjima (Schoorlemmer 1995, Filip 1999, Borik 2002, Młynarczyk 2004), u kojima su detaljnije analizirani brojni slični primjeri, pokazano da Verkuylove tvrdnje tek treba potvrditi. Schoorlemmer i Filip dokazale su da se o ideji *paralelizma* može govoriti u slučaju perfektivnoga vida, odnosno o podudarnosti perfektivnoga aspekta i teličnosti rečenice, ali ne i imperfektivnoga. Pri tomu Schoorlemmer (1995) ne govori o teličnosti i ateličnosti rečenice, nego o određenosti ili neodređenosti imenske fraze. Imperfektivni se vid nužno ne podudara s ateličnošću jer na imperfektivnost mogu utjecati i drugi čimbenici, npr. prisutnost kvantifikatora HAB, koji označava običajnost ili habitualnost (Schoorlemmer 1995). Međutim, budući da je određenost imenske fraze jedan od osnovnih preduvjeta da rečenica bude telična, na isti se način može govoriti o uporabi određenoga, tj. neodređenoga člana ili o teličnosti, tj. ateličnosti rečenice.

U poljskome je Młynarczyk (2004) utvrdila da se ideja *paralelizma* ne može podržati ni u slučaju perfektivnoga niti imperfektivnoga vida ili aspekta. U svojem je radu Borik (2002) dokazala da su, barem u ruskome, dvije aspektnosne domene (teličnost i gramatički aspekt) jasno odvojene kategorije. Novak Milić (2008) potvrdila je isto uspoređujući hrvatski i švedski. Drugim riječima, utvrdila je da u velikom broju primjera postoji veza između uporabe određenih članova u švedskom i perfektivnoga vida u hrvatskome, ali uopće ne postoji između neodređenih članova i imperfektivnoga vida. Također je pokazala da su za perfektivno tumačenje rečenice osim određenih fraza presudni i drugi čimbenici, na primjer glagolske čestice, priložne oznake i dr.

5. Zaključak

Aspektnost je bila i ostala zamršena i u određenom smislu nedokučiva jezična pojava. Mnogo je toga u izražavanju aspektnosti subjektivno i ovisi o nijansama značenja koje govornik želi izraziti. Uz to se ona može izraziti

nizom jezičnih sredstava od kojih neka nisu dovoljno istražena. Upravo stoga ne čudi i terminološko neslaganje u ovome području.

Većina se poteškoća u definiranju i opisivanju aspektnosti primjećuje tek kada se izađe izvan okvira jednoga jezika (ili skupine jezika), npr. kad se slavenski jezici uspoređuju s germanskima, ili kad se stranca pokušava naučiti odgovarajućoj uporabi glagolskoga vida u hrvatskome. Tek tada postaje razvidno da nije dovoljno razlikovati svršeni od nesvršenoga glagola da bi se željena poruka točno prenijela. Stoga se ovim radom htjelo predočiti raznolikost naziva i predložiti, u skladu sa suvremenim svjetskim istraživanjima, nazive kojima bi se pokrila sva područja aspektnosti nužna za proučavanje te jezične kategorije u hrvatskome, a u odnosu prema drugim, naročito germanskim, jezicima. Upozoravanjem na problematična pojmovna i terminološka mjesta željelo se i usmjeriti dalja promišljanja o aspektu u hrvatskome jeziku.¹⁶

Aspektnost		
morfologija	sintaksa	leksik
glagolski vid (aspekt)		svojstveno glagolsko značenje
glagolska vremena i načini		vrsta radnje (<i>aktionsart</i>)
razvojnost (progresivnost)		
	završnost (teličnost)	
	vremenski prilozi	
	veznici	
	određene imenske fraze	

Tablica 1: Aspektnosne sastavnice

6. Literatura

- Agrell, S. (1908) *Aspektänderung und Aktionsartbildung beim polnischen Zeitworte: ein Beitrag zum Studium der indogermanischen Präverbia und ihrer Bedeutungsfunktionen*, Lund: Ohlsson.
- Barić, E. i dr. (1997) *Hrvatska gramatika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Bikicki, N. (2010) *Utjecaj značenja partikule prozirnih frazalnih glagola na njihovo usvajanje*, Sveučilište u Novom Sadu (doktorski rad), <http://www.uns.ac.rs/sr/doktorske/natasaBikicki/disertacija.pdf>

¹⁶Zahvaljujem se Zrinki Jelaska na iznimno korisnim savjetima tijekom nastajanja rada i pomoći u pronalaženju mogućih rješenja za neke od aspektoloških termina.

- Binnick, R. I. (1991) *Time and the Verb: A Guide to Tense & Aspect*, Oxford: Oxford University Press.
- Borik, O. (2002) *Aspect and Reference time*, Utrecht: Utrecht University, UiL OTS (doktorski rad). <http://igitur-archive.library.uu.nl/dissertations/2002-1025-092957/inhoud.htm>
- Chomsky, N. (1975) *Syntactic Structures*, The Hague — Paris, Mouton, 1. izd. 1957.
- Comrie, B. (1976) *Aspect: An Introduction to the Study of Verbal Aspect and Related Problems*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Cvikić, L., Jelaska Z. (2007) Složenost ovladavanja glagolskim vidom u inojezičnome hrvatskome, *Lahor* II/4, 190–216.
- Curtius, G. (1846) *Sprachvergleichende Beiträge zur griechischen und lateinischen Grammatik*, Berlin: Wilhelm Besser.
- Dahl, Ö. (1985) *Tense and Aspect Systems*, Basil Blackwell Ltd.
- Filip, H. (1999) *Aspect, Eventuality Types and Nominal Reference*, London: Routledge.
- Gojmerac, M. (1980) *Glagolski vid u hrvatskome ili srpskom i njemačkom jeziku*, Zagreb (doktorski rad).
- Isačenko, A. V. (1962) *Die Russische Sprache der Gegenwart*, vol. I., Halle (Saale): Niemeyer.
- Jelaska, Z., Opačić, N. (2005) Glagolski vid i vidski parovi, u Jelaska, Zrinka (ur.) *Hrvatski kao drugi i strani jezik*, Zagreb, Hrvatska sveučilišna naklada, 152–169.
- Koschmieder, E. (1996) Les rapports temporels fondamentaux et leur expression linguistique — contribution a la question de l'aspect et du temps, Septentrion, Presses Universitaires.
- Miklošič, F. (1868–1875) *Vergleichende Grammatik der slawischen Sprachen*, Osnabrück: Biblio Verlag (Reprint).
- Młynarczyk, A. K. (2004) *Aspectual Piring in Polish*, Profschrift Universiteit Utrecht.
www.library.uu.nl/digiarchief/dip/diss/2004-0309-140804
- Mønnesland, S. (2003) Glagolski vid u hrvatskom jeziku, *Zbornik Zagrebačke slavističke škole*, Zagreb: FF Press, 21–51.
- Novak Milić, J. (2008) *Kategorija aspekta dvočlanih švedskih glagola u odnosu prema vidu hrvatskih glagola*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (doktorski rad).
- Platzack, C. (1979) *The semantic interpretation of aspect and aktionsarten: a study of internal time reference in Swedish*, Dordrecht: Foris Publications.
- Raguž, D. (1997) *Praktična hrvatska gramatika*, Zagreb: Medicinska naklada.
- Rico, C. (2005) L'aspect verbal dans le Nouveau Testament: vers une définition, *Revue Biblique*: 112–3.
- Schoorlemmer, M. (1995) *Participial passive and aspect in Russian*, UiL OTS, Utrecht University, Utrecht (doktorski rad).
- Silić, J., Pranjković, I. (2005) *Gramatika hrvatskoga jezika*, Zagreb: Školska knjiga.

- Smith, C. S. (1993/1997) *The Parameter of Aspect* (2. izdanje), Vol. 43, Studies in Linguistics and Philosophy, Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Vendler, Z. (1967) Verbs and Times, u: *Linguistics in Philosophy*, Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Verkuyl, H. J. (1993) *A theory of aspectuality. The interaction between temporal and atemporal structure*, vol. 64 of *Cambridge Studies in Linguistics*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Žic Fuchs, M. (2009) *Kognitivna lingvistika i jezične strukture: engleski present perfect*, Zagreb: Nakladni zavod Globus.

Basic terminological issues in aspectology

This article discusses various terminological discrepancies and divergences in aspectology, which is one of the major obstacles in understanding aspectuality of different languages. There are many different definitions of aspect, they come from different linguistic traditions, they are based on different theoretical models and above all, they depend on the language (or languages) being analyzed. As a consequence the term aspect is used for several different but somewhat similar linguistic phenomena. The terminological confusion is especially evident when languages from different linguistic groups are compared. In this article the author aims to show differences in use of the term aspect and other related aspectological terms in linguistic literature: vid, aspectuality, aktionsart. Also, the author proposes Croatian terminology and definitions for many aspectological issues, which could help in attaining clarity and unambiguity in this field of linguistics.

Key words: aspect, verbal aspect, aspectuality, aktionsart, telicity

Ključne riječi: aspekt, glagolski vid, aspektnost, aktionsart, teličnost